

Jaarrapport

CENTRA VOORTPLANTINGS- TECHNIEKEN PAARD

Jaarrapport 2013

Vlaamse overheid | Beleidsdomein Landbouw en Visserij

CENTRA VOORTPLANTINGSTECHNIEKEN PAARD

JAARRAPPORT 2013

Entiteit: Departement Landbouwen Visserij

Afdeling: Duurzame Landbouwontwikkeling

Auteurs: Hanne Geenen

Datum: 17/06/2014

COLOFON

Samenstelling

Entiteit: Departement Landbouw en Visserij

Afdeling: Duurzame Landbouwontwikkeling

Verantwoordelijke uitgever

Jules Van Liefveringhe, Secretaris-generaal

Depotnummer

D/2014/3241/198

Lay-out

Carine Van Eeckhoudt, Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

Druk

Vlaamse overheid

Een digitale versie vindt u terug op

www.vlaanderen.be/publicaties

Aansprakelijkheidsbeperking

Deze brochure werd door het Vlaams Gewest met de meeste zorg en nauwkeurigheid opgesteld. Er wordt evenwel geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze brochure. De gebruiker van deze brochure ziet af van elke klacht tegen het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie. In geen geval zal het Vlaams Gewest of zijn ambtenaren aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze brochure beschikbaar gestelde informatie.

De informatie uit deze uitgave mag worden overgenomen mits bronvermelding.

INHOUD

INLEIDING

RESULTATEN SEIZOEN 2013

1	INLEIDING.....	1
1.1	Erkenning	1
1.2	Blik op de toekomst	2
2	ERKENDE CENTRA.....	3
3	SPERMAWINNING	5
3.1	Aantal ingezette hengsten	5
3.2	Aantal dosissen sperma.....	6
3.2.1	Vers sperma	6
3.2.2	Diepvriessperma.....	8
3.3	Verdeling per provincie	9
3.4	Aantal actieve centra	10
4	INSEMINATIE	12
4.1	Aantal ingezette hengsten	12
4.2	Aantal geïnsemineerde merries	13
4.3	Verdeling per provincie	14
4.4	Drachtigheidsresultaat	15
5	EMBRYOTRANSPLANTATIE.....	16
6	ROL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ	17
6.1	Fokkerij - stamboekwerking	17
6.2	Fokkerij – centra voortplantingstechnieken paard.....	17
	BESLUIT	18
	FIGURENLIJST	19
	TABELLENLIJST.....	20
	BIJLAGEN	21
	BIJLAGE 1: LIGGING VAN DE ERKENDE CENTRA IN VLAANDEREN.....	21

INLEIDING

Het jaarrapport 2013 over de centra voor voortplantingstechnieken bij paarden bevat naar jaarlijkse gewoonte een aantal interessante kengetallen over de winning van sperma, de inseminatie van merries en embryotransplantatie tijdens het seizoen 2013.

Om deze activiteiten te mogen uitvoeren, moet een centrum over de nodige erkenningen beschikken. Deze erkenningen worden afgeleverd door de Vlaamse overheid in het geval van nationale handel en door de federale én Vlaamse overheid in het geval van intracommunautaire handel.

Op 31 december 2013 waren er 103 centra erkend bij de Vlaamse overheid voor één of meerdere activiteiten. Jaarlijks bezorgen deze centra in het voorjaar een overzicht van hun activiteiten met betrekking tot het voorgaande seizoen aan de afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling. Deze gegevens worden verwerkt tot een jaarverslag en vergeleken met cijfers van voorgaande jaren. Het jaarverslag geeft waardevolle informatie over tendensen in de sector.

De afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling dankt de bedrijfsleiders van de centra voor het ter beschikking stellen van deze informatie.

Carine Van Eeckhoudt wil ik bedanken voor de lay-out en de eindafwerking van deze brochure.

Ir. Johan Verstrynghe

Afdelingshoofd

Departement Landbouw en Visserij

Afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling

RESULTATEN SEIZOEN 2013

1 INLEIDING

1.1 Erkenning

Het winnen, behandelen en/of bewaren van sperma, eicellen en embryo's, bestemd voor derden, mag uitsluitend uitgevoerd worden door centra die daartoe een erkenning hebben.

Sinds 1 januari 2011 is het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 maart 2010 betreffende de organisatie van de fokkerij van voor de landbouw nuttige huisdieren van kracht. Dit besluit staat ook bekend als het Fokkerijbesluit.

Het Fokkerijbesluit bepaalt in artikel 35 het volgende: *“Voor het winnen of opslaan van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen is een erkenning vereist met het oog op het in de handel brengen ervan onder de vorm van een verkoop, een bezit met het oog op verkoop, een aanbieding voor verkoop en iedere beschikbaarheidsstelling, levering of overdracht aan derden tegen of zonder vergoeding, met het oog op gebruik”.*

De erkende centra mogen enkel sperma winnen, bewaren, insemineren of verhandelen van hengsten die door een erkende vereniging of organisatie van fokkers toegelaten zijn tot de voortplanting. Deze hengsten beschikken over dekcertificaten en hun nakomelingen kunnen ingeschreven worden in het stamboek van een erkende vereniging of organisatie van fokkers.

De centra die sperma, eicellen of embryo's winnen die uitsluitend bestemd zijn voor de nationale handel, worden erkend door de Vlaamse overheid. Het Departement Landbouw en Visserij houdt toezicht op het vervullen van de erkenningsvoorwaarden. Deze voorwaarden hebben betrekking op:

- o infrastructuur en uitrusting waaraan het centrum moet voldoen;
- o zoötechnische voorwaarden waaraan donorhengsten moeten beantwoorden;
- o administratieve voorwaarden waaronder de productie en de handel van sperma, eicellen en embryo's moet gebeuren.

De werking van deze centra wordt opgevolgd door de afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij.

De centra die sperma, eicellen of embryo's winnen, die bestemd zijn voor de intracommunautaire handel, worden zowel door de Vlaamse overheid erkend als door de federale overheid, meer bepaald door het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV).

- o De Vlaamse overheid is in dit geval bevoegd voor de zoötechnische en administratieve voorwaarden.
- o De federale overheid is bevoegd voor de voorwaarden betreffende infrastructuur en uitrusting van het centrum en de sanitaire aspecten waaraan donorhengsten en donormerries moeten voldoen.

Ook de werking van deze centra wordt opgevolgd door de afdeling Duurzame Landbouwwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij voor wat betreft het

zoötechnische en administratieve aspect. Het FAVV staat in voor de controles aangaande infrastructuur, uitrusting en sanitaire aspecten.

Onderstaande tabel 1 geeft een overzicht van de activiteiten waarvoor een erkenning verleend wordt, samen met de bevoegde overheid.

Tabel 1. Overzicht van te erkennen activiteiten en bevoegde overheid

Activiteit	Overheid die de erkenning verleent
Winning van sperma – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van sperma – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van sperma – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van sperma – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Winning van embryo's – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van embryo's – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van embryo's – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van embryo's – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Winning van eicellen – nationaal	Vlaamse overheid
Opslag van eicellen – nationaal	Vlaamse overheid
Winning van eicellen – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV
Opslag van eicellen – intracommunautair	Vlaamse overheid + FAVV

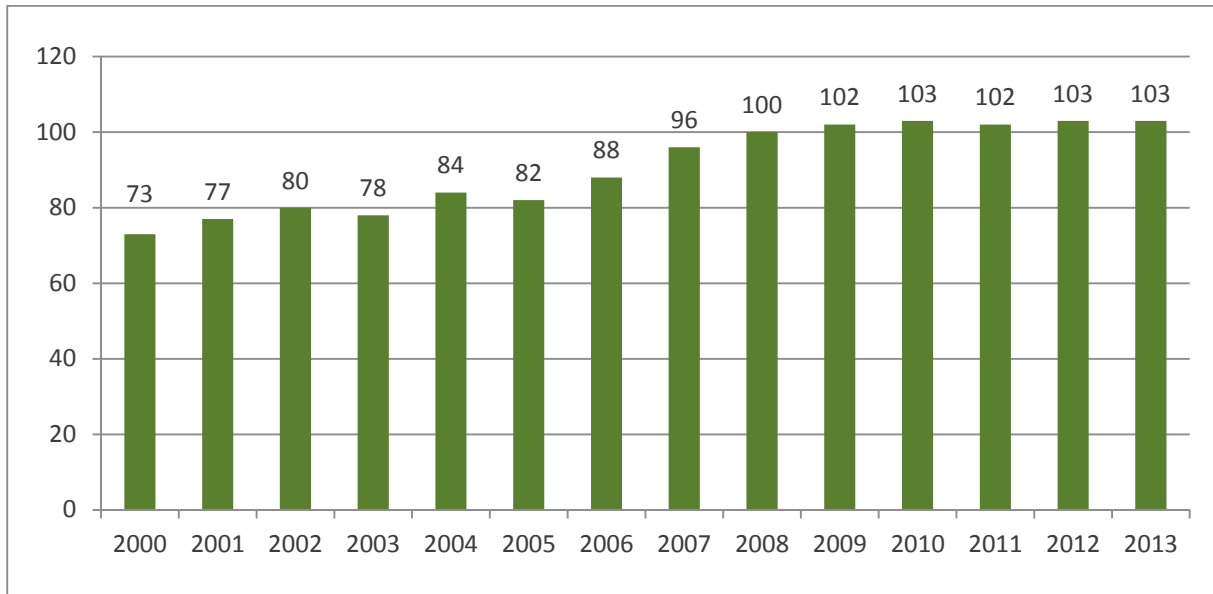
1.2 Blick op de toekomst

Momenteel is het FAVV op federaal niveau bezig met het uitwerken van een nieuw Koninklijk Besluit tot vaststelling van de veterinairerechtelijke voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, spermaopslagcentra, embryoteams en embryoproductieteams, net als de voorschriften voor als donor fungerende paardachtigen.

Belangrijkste nieuwigheid aan dit Koninklijk Besluit zijn de bepalingen met betrekking tot de nationale handel. Dit betekent dat vanaf de inwerkingtreding van dit besluit, ook de centra die sperma, eicellen of embryo's verhandelen voor de nationale handel, erkend zullen moeten zijn door het FAVV. Het FAVV zal dan voorwaarden opleggen in verband met de sanitaire aspecten waaraan de infrastructuur van het centrum en donordieren zullen moeten voldoen en de centra controleren op het naleven van deze voorwaarden. De erkenning door het FAVV zal gepaard gaan met bijkomende kosten voor de nationale centra. De inwerkingtreding is momenteel voorzien op 1 januari 2015.

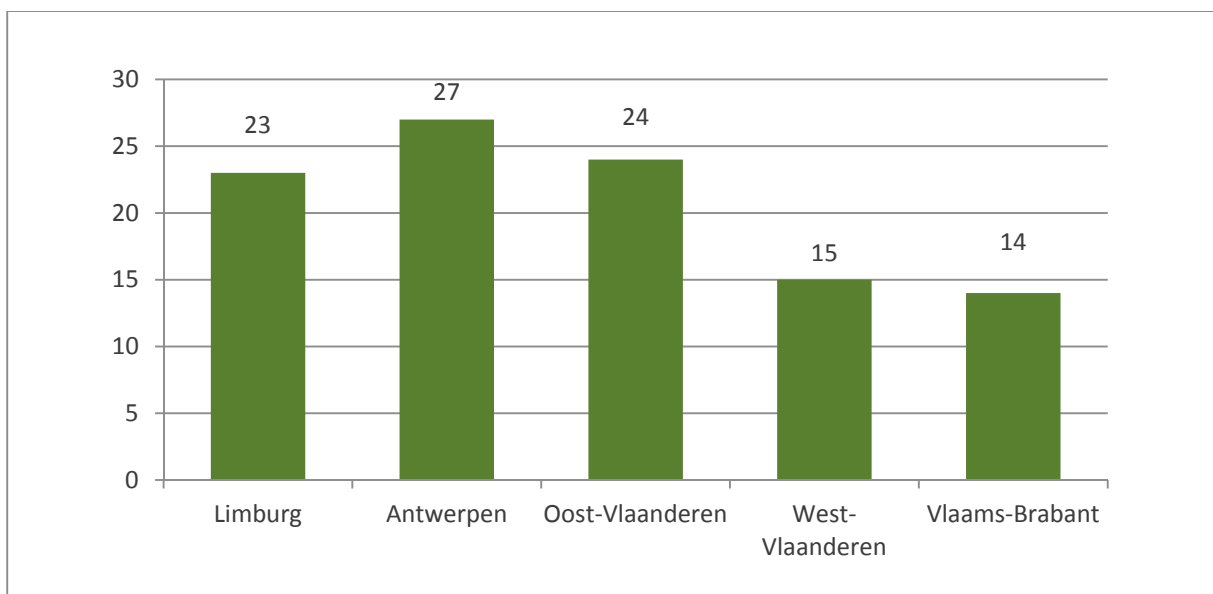
2 ERKENDE CENTRA

In 2013 waren er in Vlaanderen 103 centra erkend waarop één of meerdere van de in tabel 1 vermelde activiteiten, werden uitgevoerd. Sinds 2009 is een duidelijke stagnatie in het aantal erkende centra (figuur 1). In vergelijking met 2012, hebben 4 centra hun activiteiten en bijhorende erkenning stopgezet in de loop van 2013 terwijl er 4 nieuwe centra zijn bijgekomen.

Figuur 1. Evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen

Bijlage 1 geeft de ligging van de erkende centra weer. De centra liggen verspreid over de verschillende provincies waarbij Antwerpen het grootste aantal centra heeft en Vlaams-Brabant, samen met West-Vlaanderen het laagste aantal (figuur 2).

Figuur 2. Verdeling van de erkende centra in Vlaanderen

Onderstaande tabel 2 geeft een overzicht van het aantal erkende activiteiten per provincie. Eenzelfde centrum kan een erkenning hebben voor verschillende activiteiten.

Tabel 2. Overzicht van de erkende activiteiten per provincie

	Sperma				Embryo			
	Winning		Opslag		Winning		Opslag	
	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC	Nat.	IC
Limburg	15	4	15	6	4	0	3	0
Antwerpen	23	2	24	2	2	1	2	1
Oost-Vlaanderen	16	4	18	5	4	1	4	1
West-Vlaanderen	4	7	6	8	5	2	5	2
Vlaams-Brabant	11	2	11	2	0	2	0	2

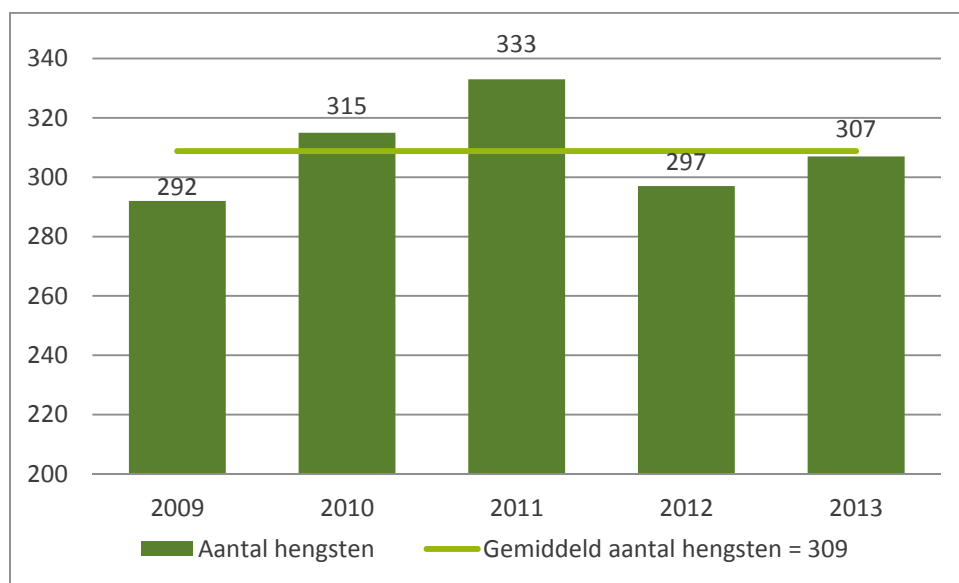
Er is bovendien in Vlaanderen 1 centrum erkend voor de winning en opslag van eicellen voor de intracommunautaire handel.

3 SPERMAWINNING

Enkel sperma dat gewonnen wordt op een erkend centrum mag verhandeld worden en gebruikt worden voor inseminatie van merries van derden. Bovendien mag er op deze centra enkel sperma gewonnen worden van hengsten die door een erkend stamboek toegelaten zijn tot de voortplanting.

3.1 Aantal ingezette hengsten

In 2013 waren er in totaal 307 actieve hengsten aanwezig op de centra voor spermawinning. Dit is een lichte stijging van 3,34% ten opzichte van 2012. In figuur 3 is te zien dat het aantal ingezette hengsten schommelt rond de 309.

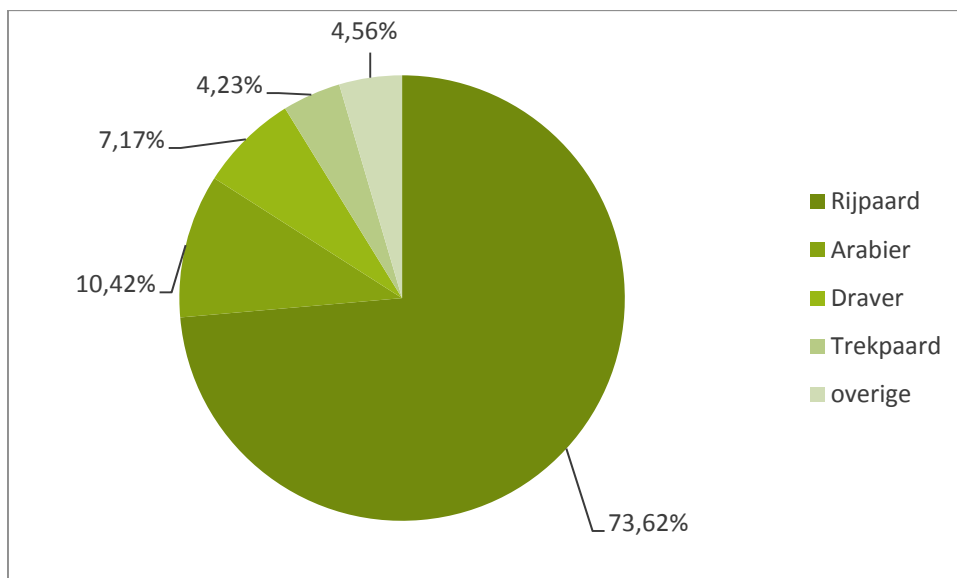

Figuur 3. Evolutie van het aantal hengsten waarvan sperma wordt gewonnen

In de onderstaande figuur 4 wordt het aantal actieve hengsten getoond per type/ras.

Het merendeel van de ingezette hengsten zijn rijpaarden. Dit zijn paarden die goedgekeurd zijn tot de voortplanting door stamboeken zoals Zangersheide (Z), Belgisch Warmbloedpaard (BWP), Belgisch Sportpaard (SBS), Koninklijk Warmbloed Paardenstamboek Nederland (KWPN), Selle Français (SF), Holstein, Anglo European Studbook (AES) ...

De term 'overige' in figuur 4 omvat de rassen IJslander, Irish Cob, Paso peruano, Palomino en Quarter horse alsook enkele rijpony's.

Figuur 4. Actieve hengsten aanwezig op de centra voor spermawinning, per type/ras

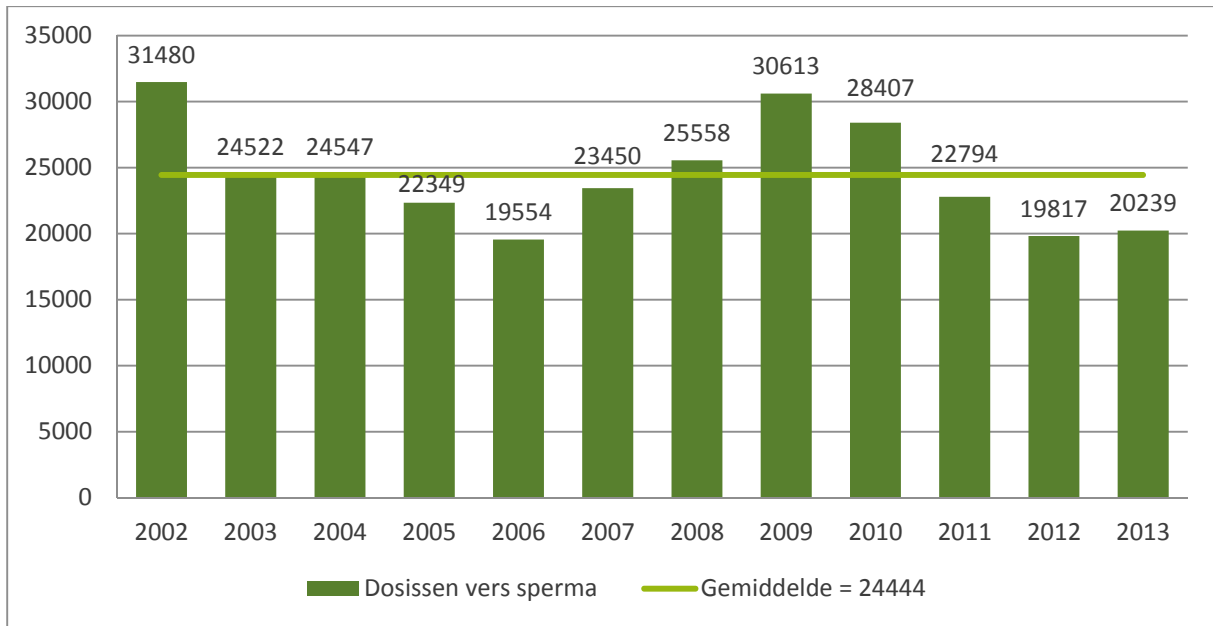
Er werd op 60 centra sperma gewonnen van 329 hengsten. Dit aantal ligt hoger dan de hierboven vermelde 307 actieve hengsten omdat sommige hengsten naar meerdere centra gingen voor spermawinning. In de meeste gevallen gaat het hier over hengsten waarvan vers sperma op het 'thuiscentrum' wordt gewonnen en die tussendoor of op het einde van het seizoen naar een gespecialiseerd centrum gaan voor de winning van diepvriessperma.

3.2 Aantal dosissen sperma

Sinds 2011 wordt er een duidelijk onderscheid gemaakt tussen het aantal dosissen vers sperma en het aantal rietjes diepvriessperma. Een dosis vers sperma is in principe die hoeveelheid vers sperma die nodig is om één merrie te insemineren met een goede kans op drachtigheid. In de praktijk komt één dosis vers sperma overeen met één buisje of tube waarin het sperma bewaard wordt. De dosis die nodig is om één merrie te insemineren met diepvriessperma, bestaat gewoonlijk uit een aantal rietjes diepvriessperma. Dit benodigde aantal wordt onder meer bepaald aan de hand van de kwaliteit van het sperma en de invriesbaarheid. Dit kan verschillen van hengst tot hengst en ook van dag tot dag.

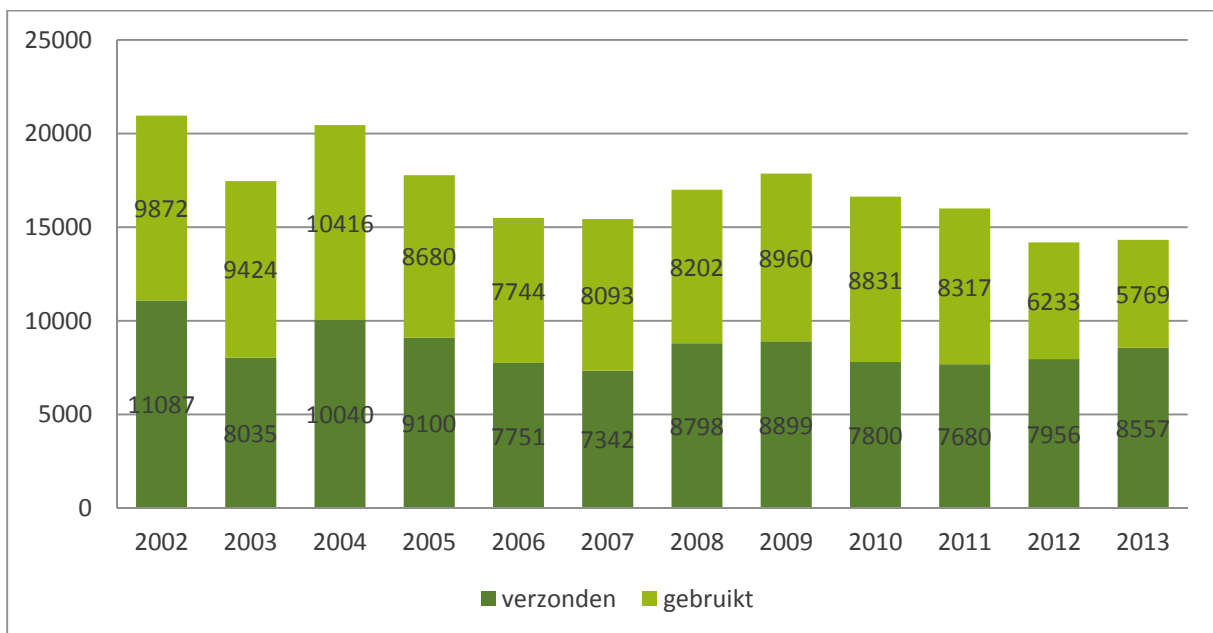
3.2.1 Vers sperma

In 2013 werden er 20.239 dosissen vers sperma gewonnen van 271 hengsten op de centra. Dit is vergelijkbaar met het aantal dosissen vers sperma dat in 2012 werd gewonnen (figuur 5). Aangezien er in totaal 307 actieve hengsten waren in 2013, betekent dit dat er van 36 hengsten uitsluitend diepvriessperma werd gewonnen.

Figuur 5. Evolutie van het aantal gewonnen dosissen sperma

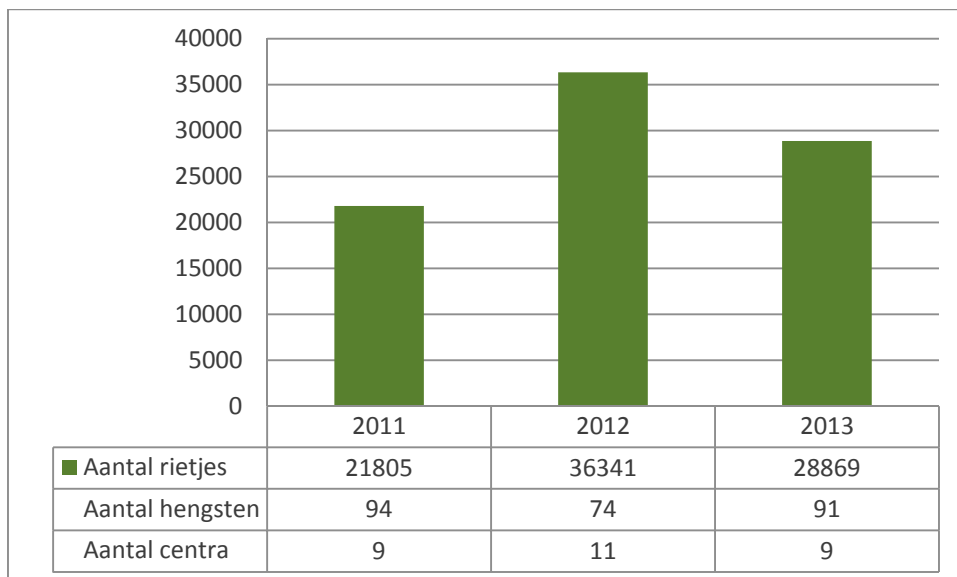
Van het aantal geproduceerde verse dosissen werden er 5.769 dosissen gebruikt op de centra zelf en 8.557 dosissen werden verzonden naar buiten de centra (figuur 6). In vergelijking met 2012 is er, zoals de voorgaande jaren, een daling merkbaar in het aantal dosissen dat op de centra zelf gebruikt wordt voor inseminatie. Het aantal verzonden dosissen is dan weer licht gestegen in vergelijking met de periode 2010-2012.

Figuur 6. Evolutie van het aantal gebruikte en verzonden verse dosissen

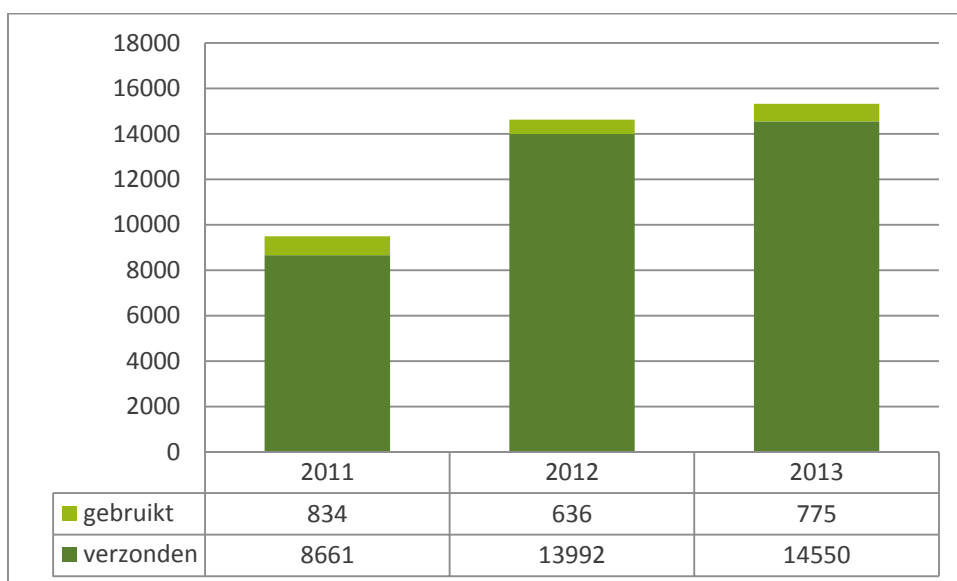
3.2.2 Diepvriessperma

In 2013 werden 28.869 rietjes diepvriessperma van 91 hengsten gewonnen om in te vriezen op 9 erkende centra. In vergelijking met 2012 werden er minder rietjes gewonnen maar wel van meer hengsten (figuur 7). Het winnen van diepvriessperma gebeurt veelal op gespecialiseerde centra die erkend zijn voor de winning en opslag van sperma voor de intracommunautaire handel.

Figuur 7. Evolutie van het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma

Het grootste deel van de voorraad diepvriessperma dat aanwezig is op de centra wordt ofwel permanent bewaard op het centrum zelf, ofwel verzonden naar klanten. Slechts een kleine minderheid van het diepvriessperma wordt gebruikt voor inseminatie (figuur 8).

Figuur 8. Evolutie van het aantal verzonden en gebruikte rietjes

3.3 Verdeling per provincie

Tabel 3 geeft het gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen weer per centrum voor de verschillende provincies. Hierbij is enkel rekening gehouden met centra die in 2013 actief waren wat betreft spermawinning. In Limburg werd het hoogste aantal verse dosissen gewonnen per centrum, terwijl West-Vlaanderen het laagste aantal verse dosissen per centrum had.

Tabel 3. Gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen per centrum, per provincie

Provincie	Aantal centra	Aantal gewonnen dosissen	Gemiddeld
Limburg	12	4.997	416,42
Antwerpen	18	5.794	321,89
Oost-Vlaanderen	16	6.062	378,88
West-Vlaanderen	7	1.379	197,00
Vlaams-Brabant	7	2.007	286,71
		Gemiddeld:	337,30

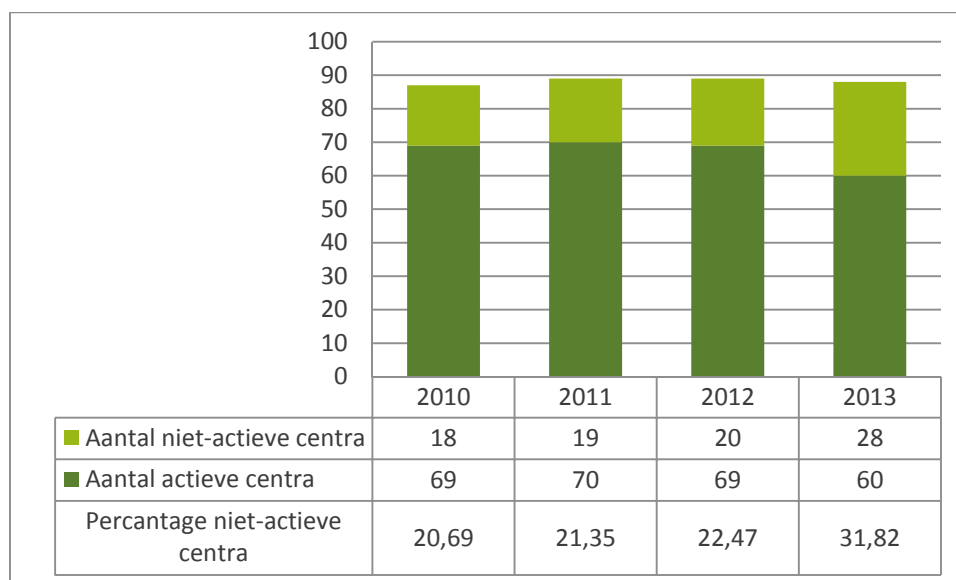
Tabel 4 geeft de situatie weer voor het aantal rietjes diepvriessperma. Uit deze tabel 4 blijkt dat het grootste aantal rietjes gewonnen werd in Limburg.

Tabel 4. Aantal gewonnen rietjes diepvriessperma per provincie

Provincie	Aantal gewonnen rietjes
Limburg	11.891
Antwerpen	2.301
Oost-Vlaanderen	3.102
West-Vlaanderen	2.629
Vlaams-Brabant	8.946

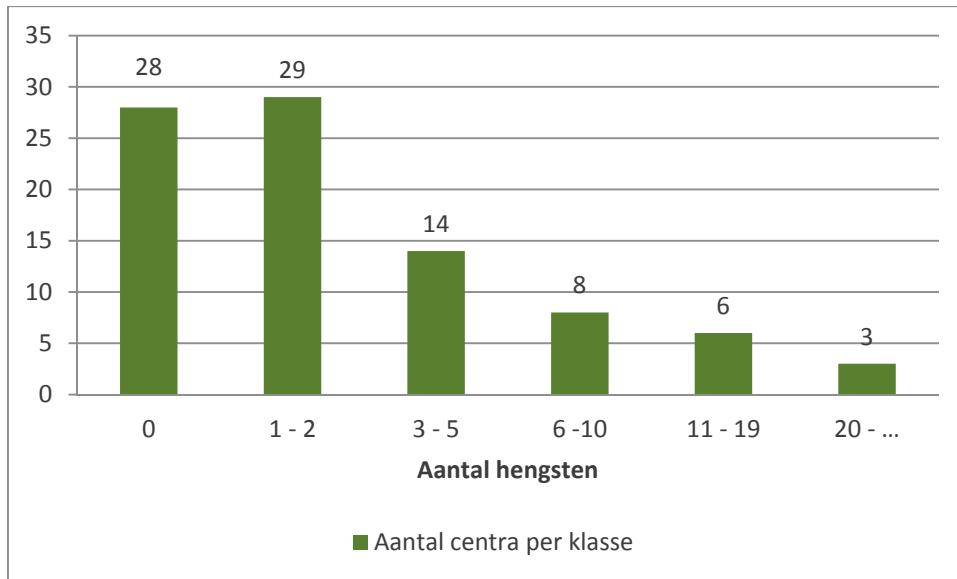
3.4 Aantal actieve centra

In vergelijking met de voorgaande jaren is het aantal niet-actieve centra duidelijk gestegen van gemiddeld 21,49% in de periode 2010-2012 naar 31,82% in 2013 (figuur 9). De niet-actieve centra zijn centra die een erkenning bezitten voor het winnen van sperma maar waar in het betreffende jaar geen sperma werd gewonnen. Aangezien het aantal hengsten licht gestegen is en het aantal actieve centra gedaald, betekent dit dat er sprake lijkt te zijn van een schaalvergroting.

Figuur 9. Evolutie van het aantal erkende centra waar effectief sperma werd gewonnen

Gemiddeld werd er op de centra sperma gewonnen van 5 hengsten. Er is echter veel variatie in het aantal hengsten per centrum (figuur 10). Zo zijn er 29 centra waar slechts 1 tot 2 hengsten langs kwamen voor spermawinning terwijl 3 centra sperma wonnen van meer dan 20 hengsten.

Figuur 10. Aantal centra per klasse

Er waren 9 centra waar meer dan 10 hengsten langs kwamen voor spermawinning. Hiervan waren er 2 gelegen in Limburg, 3 in Antwerpen, 1 in Vlaams-Brabant en 3 in Oost-Vlaanderen.

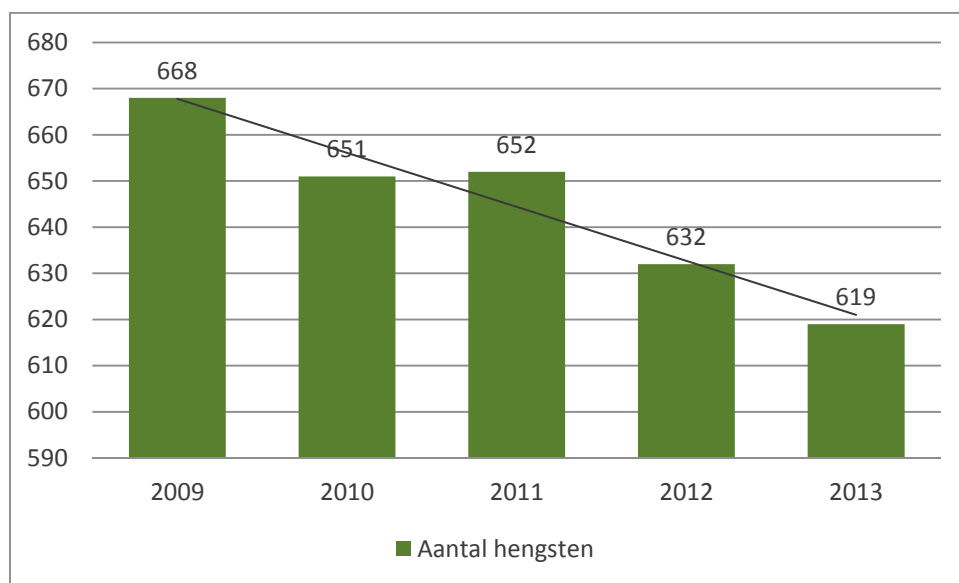
Deze 9 centra zijn verantwoordelijk voor 40,94% van het totale aantal gewonnen dosissen vers sperma terwijl 6 centra hiervan ook instonden voor 87,59% van het totale aantal gewonnen rietjes diepvriessperma.

4 INSEMINATIE

Jaarlijks geven de erkende centra cijfers door met betrekking tot de inseminaties die uitgevoerd werden op hun centrum. Hierbij moet opgemerkt worden dat de inseminaties die uitgevoerd werden bij de merriehouders thuis, niet opgenomen zijn in de resultaten.

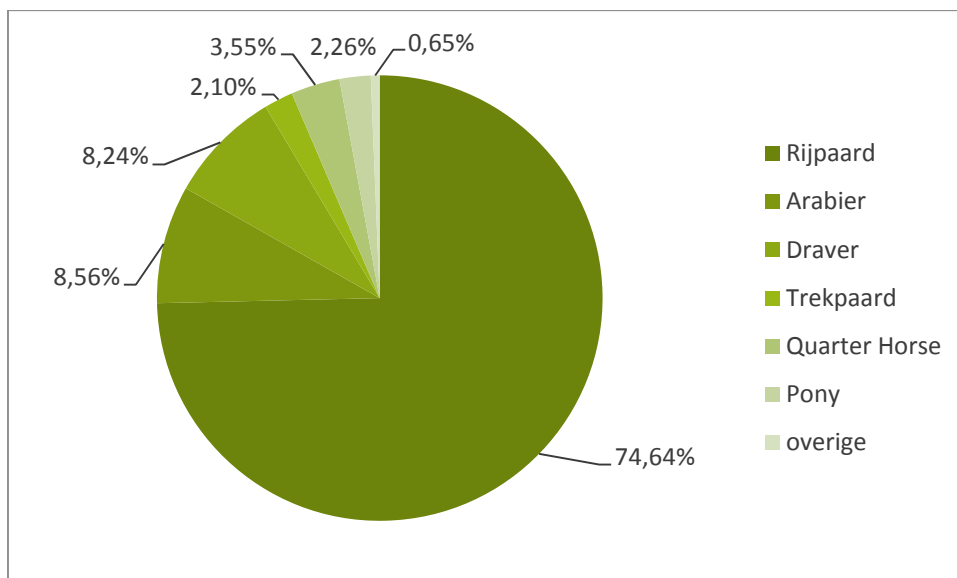
4.1 Aantal ingezette hengsten

In 2013 werden er in totaal 619 verschillende hengsten ingezet op de centra, dit wil zeggen dat van deze hengsten merries geïnsemineerd werden op de centra. Deze hengsten waren niet allemaal fysiek aanwezig op de centra. Het aantal ingezette hengsten kent een dalende trend (figuur 11).

Figuur 11. Evolutie van het aantal gebruikte hengsten

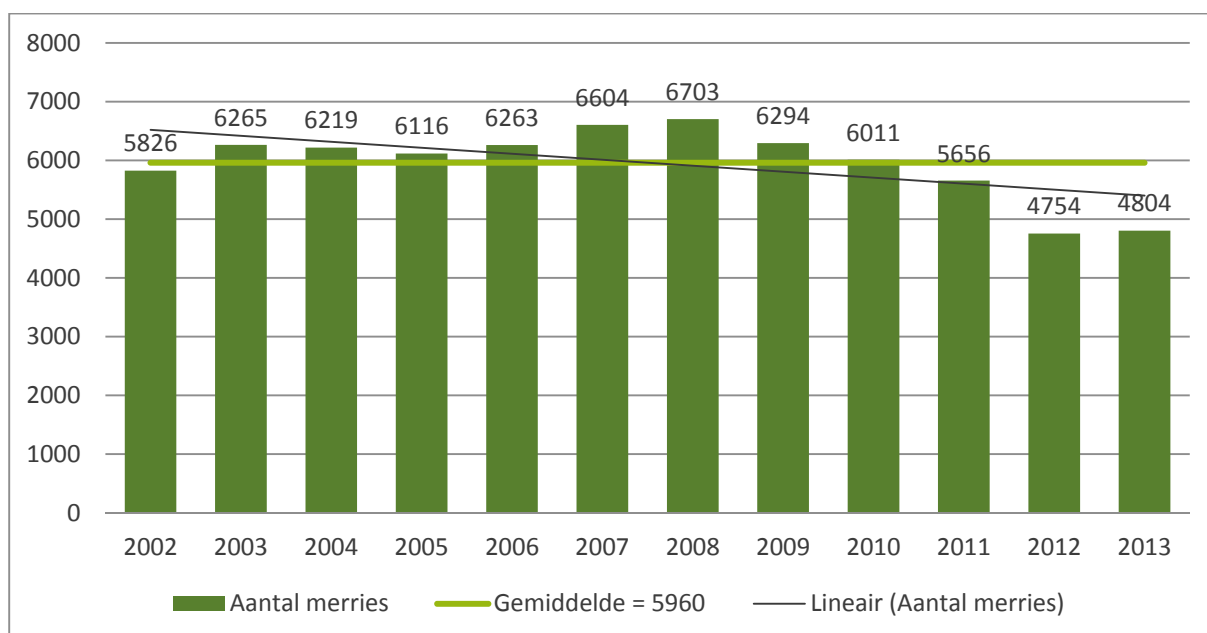
In de onderstaande figuur 12 wordt het aantal ingezette hengsten getoond per type/ras. Het merendeel van de ingezette hengsten zijn rijpaarden zoals beschreven in paragraaf 2.3.1. De term overige in figuur 12 omvat de rassen Andalousiër, Palomino en Paso peruano.

Figuur 12. Aantal ingezette hengsten per type/ras

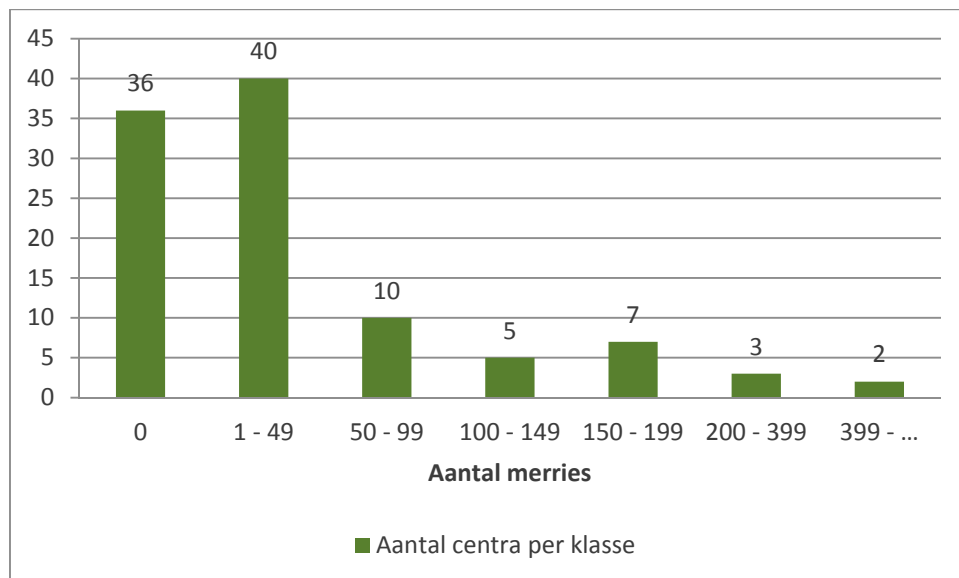
4.2 Aantal geïnsemineerde merries

Er werden in totaal 4.804 merries geïnsemineerd op erkende centra. Dit aantal is quasi gelijk aan het aantal geïnsemineerde merries in 2012 (figuur 13). Het aantal inseminaties lijkt bijgevolg te stagneren, na de dalende trend die zich vanaf 2008 doorzette.

Figuur 13. Evolutie van het aantal geïnsemineerde merries

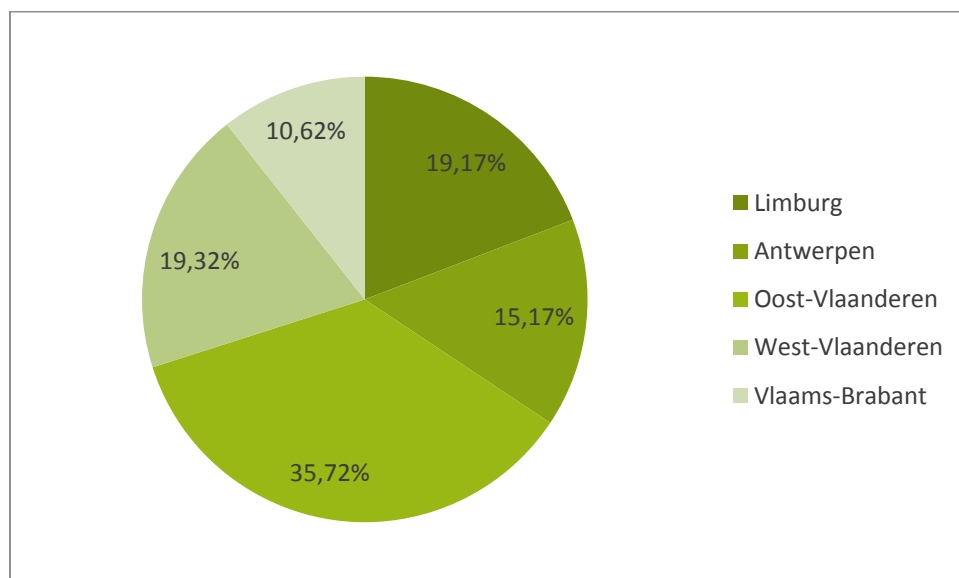
In 2013 werden er op 67 erkende centra merries geïnsemineerd, zodat er gemiddeld 72 merries per centrum werden geïnsemineerd. Ook hier is er veel variatie tussen de centra. In figuur 14 wordt het aantal centra weergegeven per klassegrootte. Veertig centra hadden minder dan 50 merries geïnsemineerd. Er waren 5 centra die meer dan 200 merries insemineerden. Op deze 5 centra werd 38,49% van het totale aantal merries geïnsemineerd.

Figuur 14. Aantal centra per klasse

4.3 Verdeling per provincie

De verdeling van het aantal geïnsemineerde merries over de verschillende provincies is weergegeven in onderstaande figuur 15. Het grootste aantal inseminaties wordt uitgevoerd in Oost-Vlaanderen.

Figuur 15. Verdeling van het aantal geïnsemineerde merries per provincie

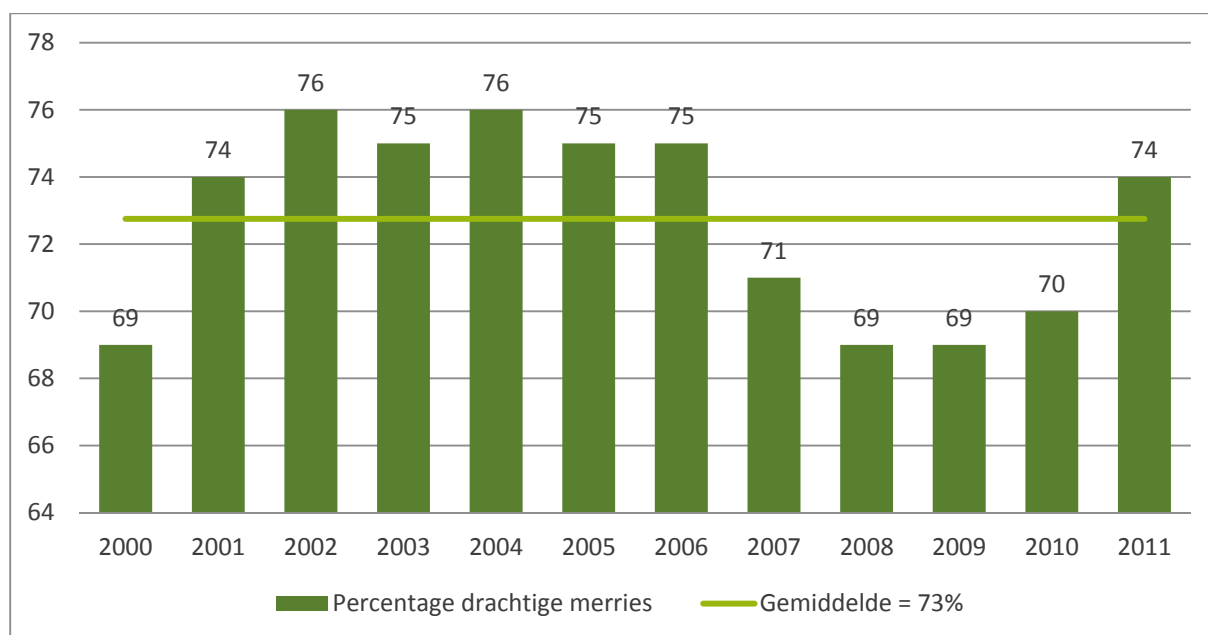
Tabel 5 geeft het gemiddeld aantal inseminaties per centrum weer voor de verschillende provincies. Hierbij werd enkel rekening gehouden met centra waar in 2013 een inseminatie-activiteit plaats vond. In West-Vlaanderen wordt het hoogste aantal inseminaties uitgevoerd per centrum terwijl dit het laagste is voor Antwerpen.

Tabel 5. Gemiddeld aantal geïnsemineerde merries per centrum, per provincie

Provincie	Aantal centra	Aantal geïnsemineerde merries	Gemiddeld aantal merries per provincie
Limburg	13	921	70,85
Antwerpen	18	729	40,50
Oost-Vlaanderen	19	1.716	90,32
West-Vlaanderen	9	928	103,11
Vlaams-Brabant	8	510	63,75
		Gemiddeld:	71,70

4.4 Drachtigheidsresultaat

In 2013 was 73,69% van de merries, die geïnsemineerd werden op de centra, drachtig op het einde van het seizoen (figuur 16). Het gemiddelde drachtigheidspercentage sinds 2000 bedraagt 73%. Hierbij moet opgemerkt worden dat bij 5,72% van de geïnsemineerde merries het resultaat van de inseminaties niet gekend was. In 2010 was dit nog 15,42%, in 2011 9,64% en in 2012 5,85%. De centra worden dus steeds beter geïnformeerd door de merriehouders over het resultaat van de inseminaties.

Figuur 16. Evolutie van het drachtigheidsresultaat

5 EMBRYOTRANSPLANTATIE

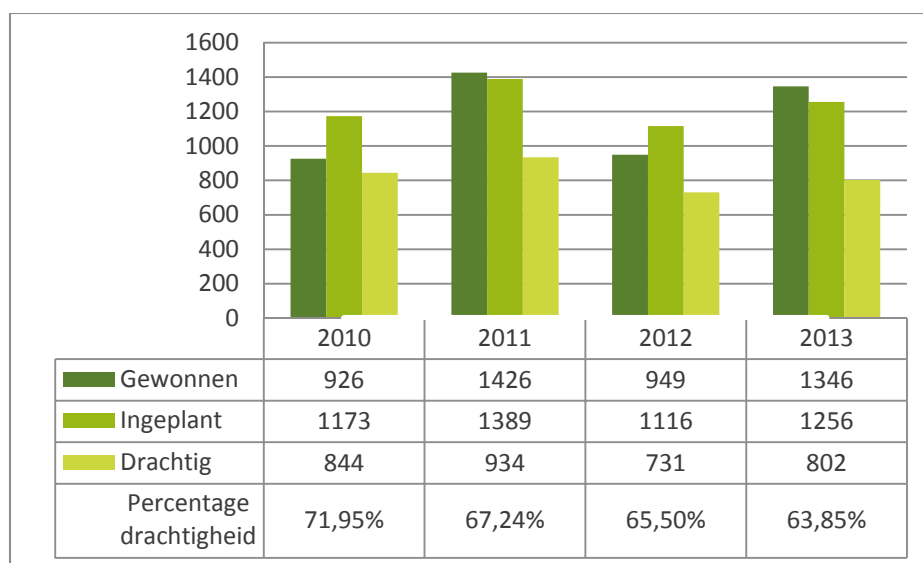
In 2013 werden er embryo's gewonnen van 868 donormerries op 16 centra. Deze merries waren hoofdzakelijk rijpaarden. In vergelijking met 2011 en 2012 is het aantal donormerries gestegen (figuur 17).

Figuur 17. Evolutie van het aantal donormerries per ras

Op de erkende centra werden in totaal 1346 embryo's gewonnen. Hiermee komt het aantal gewonnen embryo's terug naar het niveau van 2011, na een daling in 2012. Uiteindelijk werden er 1.256 embryo's ingeplant bij draagmerries op 12 erkende centra. Het is opmerkelijk dat 92,68% van deze embryo's ingeplant werd op slechts 3 erkende centra, wat aangeeft er een sterke mate van specialisatie in deze sector is.

Op het einde van het seizoen waren 802 draagmerries drachtig, oftewel 63,85% van de merries bij wie een embryo werd ingeplant (figuur 18). Het drachtigheidspercentage kent een dalende trend.

Figuur 18. Evolutie van het aantal gewonnen en ingeplante embryo's en het aantal drachtige draagmerries, en ook het percentage van drachtigheid

6 ROL VAN HET DEPARTEMENT LANDBOUW EN VISSERIJ

6.1 Fokkerij - stamboekwerking

De Vlaamse overheid verleent steun aan de fokkerijsector van de paardachtigen in Vlaanderen:

- door het erkennen van een coördinerende vereniging en ook het erkennen van verschillende verenigingen voor het bijhouden van stamboeken;
- door het toezien op de correcte uitvoering van de fokprogramma's door de erkende organisaties;
- door het subsidiëren van prestatieonderzoeken van rijpaardhengsten. In samenwerking met de KULeuven wordt een Genetische Springindex berekend voor hengsten. Dit is een schatting van de erfelijke aanleg van sportpaarden voor springwedstrijden;
- door het subsidiëren van kosten verbonden aan stamboekwerking;
- door het subsidiëren van projecten die innovatie en kwaliteitsverbetering beogen in de fokkerij.

6.2 Fokkerij – centra voortplantingstechnieken paard

De afdeling Duurzame Landbouwontwikkeling van het Departement Landbouw en Visserij volgt de correcte werking op van de erkende centra voor voortplantingstechnieken bij paarden en heeft een beleidsondersteunende rol. De centra worden regelmatig bezocht door een ambtenaar van de afdeling. Daarbij wordt nagegaan of het centrum in staat is om sperma en embryo's van hoge kwaliteit te winnen en op te slaan en of voldaan is aan alle zoötechnische en administratieve voorwaarden.

BESLUIT

Reeds enkele jaren is de economische crisis voelbaar in de paardensector. De handel in jonge paarden is sterk achteruit gegaan en dit laat zich ook voelen in de fokkerij. Terwijl in 2012 het aantal gewonnen dosissen vers sperma en ook het aantal geïnsemineerde merries op de centra nog daalde, bleven de aantallen voor 2013 redelijk stabiel. Enkel het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma daalde.

Er werd daarnaast een duidelijke daling vastgesteld in het aantal actieve centra voor spermawinning, ondanks dat het totale aantal erkende centra in Vlaanderen stabiel is sinds 2009. Aangezien het aantal aangeboden hengsten en het aantal gewonnen dosissen vers sperma quasi gelijk gebleven is, is een zekere mate van schaalvergroting en specialisatie merkbaar in de sector.

Deze specialisatie is ook het geval voor de winning van diepvriessperma. In 2013 werd er diepvriessperma gewonnen op 9 van de in totaal 88 erkende centra. Centra die diepvriessperma winnen en bewaren zijn veelal erkend voor de intracommunautaire handel aangezien export hier een belangrijke rol speelt.

Specialisatie is ten slotte ook te zien in de sector van de embryo-transplantaties waar het overgrote deel van de ingeplante embryo's, namelijk zo'n 93%, werd ingeplant op slechts 3 erkende centra.

Samengevat kunnen we dus stellen dat ook in 2013 de crisis voelbaar was op de erkende centra, waarbij schaalvergroting en specialisatie sterker tot uiting kwamen. Ook op het terrein wordt dit vastgesteld waarbij 'de groten groter worden en de kleintjes kleiner'. Het blijft voor de erkende centra een uitdaging om in te spelen op deze tendensen.

Bovendien zal de specialisatie en schaalvergroting vermoedelijk versneld worden met de inwerkingtreding van het nieuwe Koninklijke Besluit tot vaststelling van de veterinaire voorschriften voor de handel en de invoer van sperma, eicellen en embryo's van paardachtigen en tot vaststelling van de voorschriften voor spermacentra, spermaopslagcentra, embryoteams en embryo-productieteams, alsmede de voorschriften voor als donor fungerende paardachtigen. Door de hieraan verbonden bijkomende kosten zullen een aantal kleinere centra mogelijk hun activiteiten stopzetten. Een goede begeleiding en advisering voor de huidige erkende centra is bijgevolg noodzakelijk.

FIGURENLIJST

Figuur 1.	Evolutie van het aantal erkende centra in Vlaanderen.....	3
Figuur 2.	Verdeling van de erkende centra in Vlaanderen	3
Figuur 3.	Evolutie van het aantal hengsten waarvan sperma wordt gewonnen	5
Figuur 4.	Actieve hengsten aanwezig op de centra voor spermawinning, per type/ras.....	6
Figuur 5.	Evolutie van het aantal gewonnen dosissen sperma	7
Figuur 6.	Evolutie van het aantal gebruikte en verzonden verse dosissen.....	7
Figuur 7.	Evolutie van het aantal gewonnen rietjes diepvriessperma	8
Figuur 8.	Evolutie van het aantal verzonden en gebruikte rietjes	8
Figuur 9.	Evolutie van het aantal erkende centra waar effectief sperma werd gewonnen	10
Figuur 10.	Aantal centra per klasse.....	11
Figuur 11.	Evolutie van het aantal gebruikte hengsten.....	12
Figuur 12.	Aantal ingezette hengsten per type/ras	13
Figuur 13.	Evolutie van het aantal geïnsemineerde merries	13
Figuur 14.	Aantal centra per klasse.....	14
Figuur 15.	Verdeling van het aantal geïnsemineerde merries per provincie	14
Figuur 16.	Evolutie van het drachtigheidsresultaat	15
Figuur 17.	Evolutie van het aantal donormerries per ras	16
Figuur 18.	Evolutie van het aantal gewonnen en ingeplante embryo's en het aantal drachtige draagmerries, en ook het percentage van drachtigheid.....	16

TABELLENLIJST

Tabel 1.	Overzicht van te erkennen activiteiten en bevoegde overheid	2
Tabel 2.	Overzicht van de erkende activiteiten per provincie.....	4
Tabel 3.	Gemiddeld aantal gewonnen verse dosissen per centrum, per provincie	9
Tabel 4.	Aantal gewonnen rietjes diepvriessperma per provincie	9
Tabel 5.	Gemiddeld aantal geïnsemineerde merries per centrum, per provincie	15

BIJLAGEN

BIJLAGE 1: LIGGING VAN DE ERKENDE CENTRA IN VLAANDEREN

